

DUNA-TISZA MEDENCE

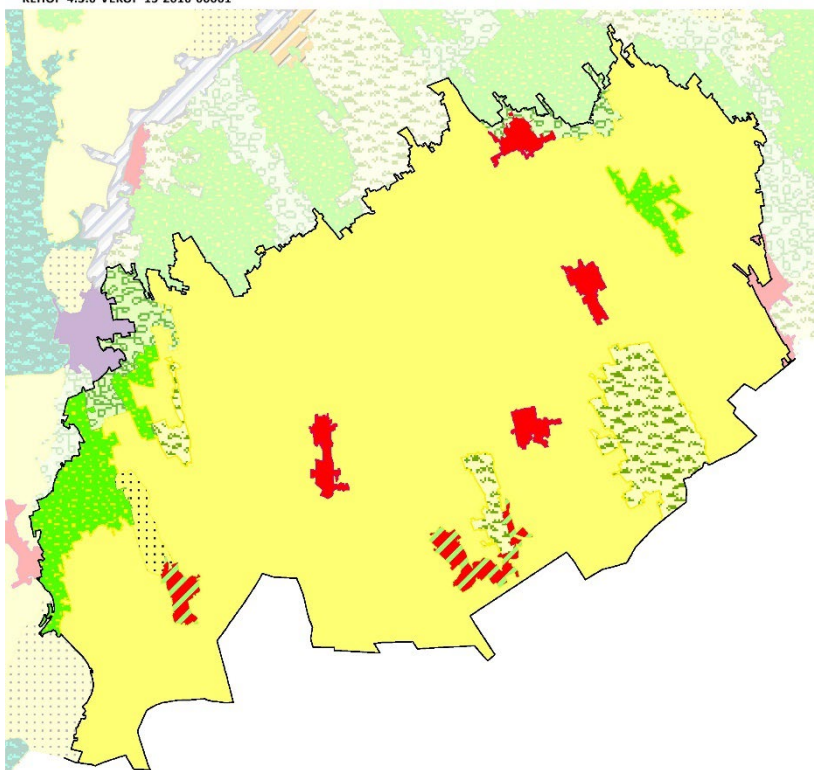
611. ÉSZAK-BÁCSKAI LÖSZHÁT TÁJKARAKTER-TERÜLET

A Észak-bácskai löszhát tájkarakter-terület nagyrészt az azonos nevű földrajzi kistáj területeit foglalja magába. Természeti adottságai a Mezőföldhöz, a Hajdúháthoz hasonlóak, de a lösztábla eróziós felszabdaltsága jóval gyengébb tagoltságot eredményez. A nagyfokú természeti homogenitás következtében összefüggő szántódomináns tájkarakter-típus alakult ki. Alacsony szintű a beépítettség, és nincs karakteralkotó biogeográfiai érték. Területe 1317,5 km².

Fotó: Csorba Péter (Észak-bácskai löszhát, Bácsborsód, 2019)

A ÉSZAK-BÁCSKAI LÖSZHÁT TÁJKARAKTER-TERÜLETEN ELŐFORDULÓ TÁJKARAKTER-TÍPUSOK

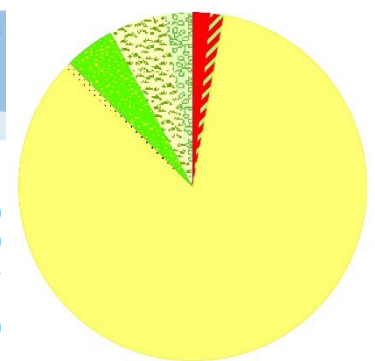
- Erdő-agrármozaikos síksági táj
- Erdődomináns, mozaikos síksági táj
- Szántódomináns, homogén síksági táj
- Szántódomináns, mozaikos síksági táj
- Település-gyepdomináns táj síkságon
- Települési táj síkságon
- Változatos felszínborítású síksági táj

1:500 000
0 5 10 km

SZÉCHENYI KÖR

Tájkarakter-típusok	Össz-terület (km ²)	Terület-arány (%)	Folt-szám	Átlagos foltméret (km ²)	Szórás (km ²)
Észak-bácskai löszhát	1317,50	100,00%	16	82,34	264,63
Települési táj síkságon	21,52	1,63%	4	5,38	0,51
Település-gyepdomináns táj síkságon	16,56	1,26%	2	8,28	2,51
Szántódomináns, homogén síksági táj	1105,94	83,94%	1	1105,94	0,00
Szántódomináns, mozaikos síksági táj	9,62	0,73%	1	9,62	0,00
Erdődomináns, mozaikos síksági táj	61,23	4,65%	3	20,41	15,24
Erdő-agrármozaikos síksági táj	68,38	5,19%	3	22,79	20,82
Változatos felszínborítású síksági táj	34,24	2,60%	2	17,12	5,10

ÉSZAK-BÁCSKAI LÖSZHÁT TÁJKARAKTER-TERÜLET KULCSJELLEMZŐI

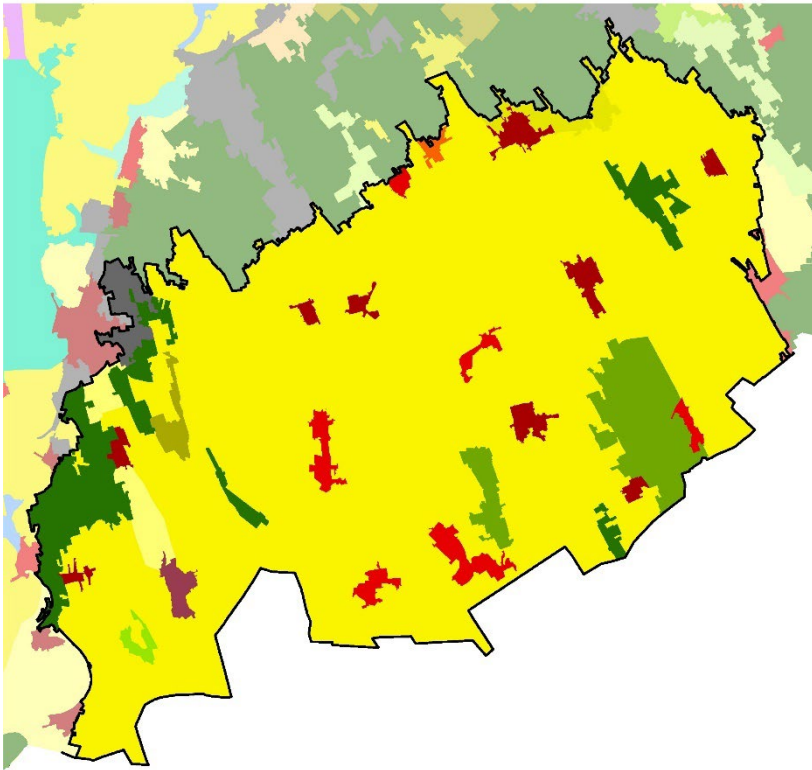
I/1. Domborzat

A táj domináns domborzati típusa a tagolt síkság, amelynek területi aránya közel 73%. Emellett jelentős még az enyhén tagolt alacsony síkság részesedése (24%). (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai I/1. térkép)

I/2. Komplex felszínborítás-típusok

KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001

- 1000 - Településdomináns homogén
- 1001 - Településdomináns mozaikos
- 1401 - Település-gyepmozaik
- 2000 - Szántódomináns homogén
- 2001 - Szántódomináns mozaikos
- 2451 - Agrár-erdőmozaik
- 3001 - Kertdomináns jellemzően mozaikos
- 4000 - Gyepdomináns homogén
- 4501 - Gyep-erdőmozaik
- 5000 - Erdődomináns homogén
- 5001 - Erdődomináns mozaikos
- 7001 - Dominancia nélküli

1:500 000
0 5 10 km

SZÉCHENYI 2020

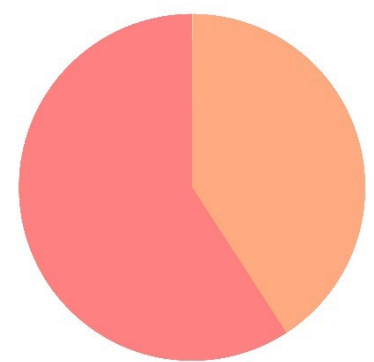
(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai I/2. térkép)

TERMÉSZETI JELLEMZŐK

II/1. Éghajlati körzetek

A tájkarakter terület meleg - száraz (59%) és meleg - mérsékelten száraz terület. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/1. térkép)

Éghajlati körzet	Területarány (%)
Észak-bácskai löszhát	
meleg - száraz	59,16%
meleg - mérsékelten száraz	40,79%
mérsékelten meleg - száraz	0,05%

II/2. Tengerszint feletti magasság

A tengerszint feletti magasság a domborzat egyik forrásindikátora. A jellemző magassági értékek leírása azonos a domborzatnál leírtakkal. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/2. térkép)

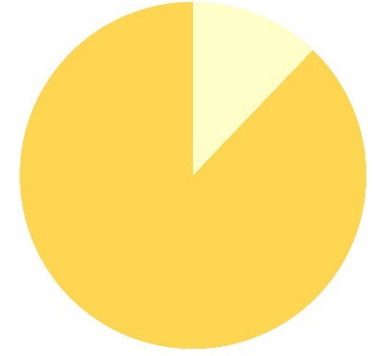
II/3. Relief

A relief a domborzat egyik forrásindikátora. A jellemző felszín-mozgalmassági jellemzők leírása azonos a domborzatnál leírtakkal. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/3. térkép)

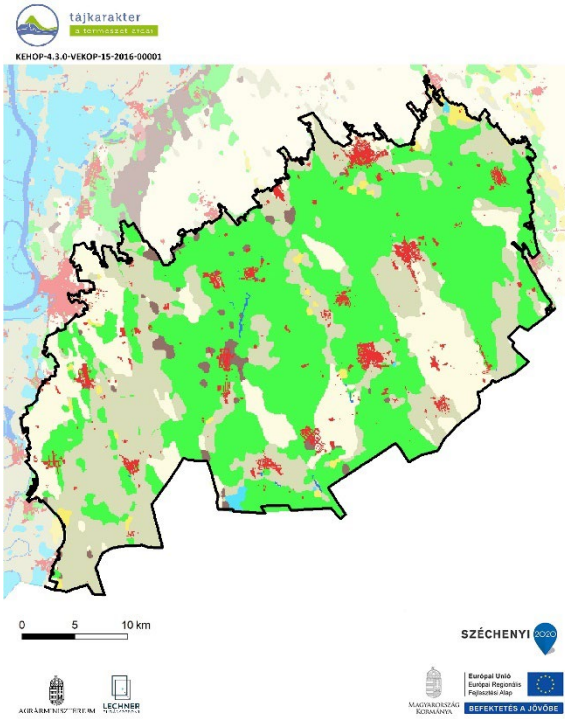
II/4. Alapkőzet

A táj nagy részét (közel 90%-át) löszös üledékek borítják. A terület nyugati részén alluviális üledékek is előfordulnak. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/4. térkép)

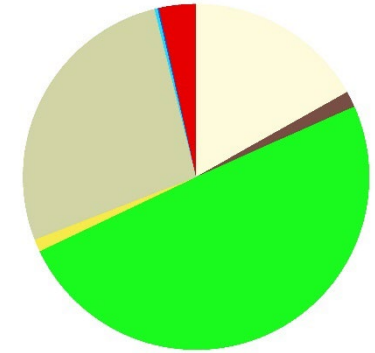
Kőzet név	Területarány (%)
Észak-bácskai löszhát	100,00%
glaciális és alluviális üledék	12,17%
löszös üledék	87,83%

II/5. Talajtípusok

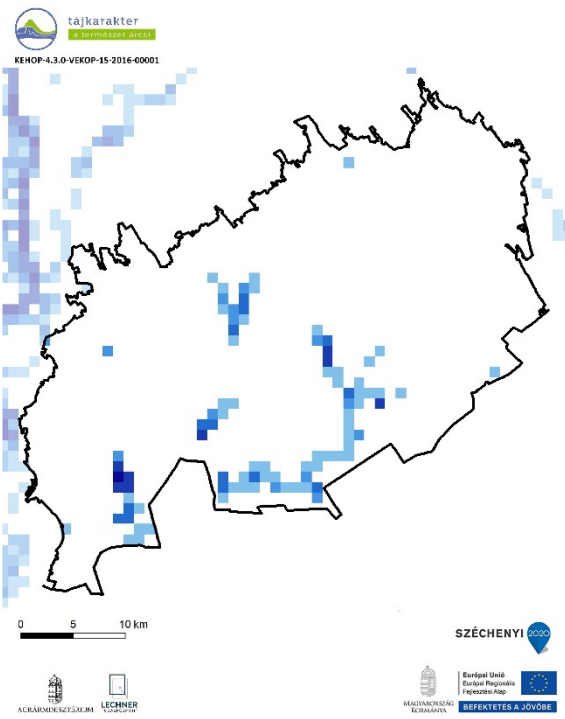

Talajtípus	Területarány (%)
Észak-bácskai löszhát	100,00%
Csernozjom talajok	49,60%
Réti talajok	27,04%
Váztalajok	16,85%
Beépített terület	3,45%
Barna erdőtalajok	1,49%
Szikes talajok	1,17%
Öntés és lejtőhordalék talajok	0,29%
Nyílt vízfelszín	0,12%

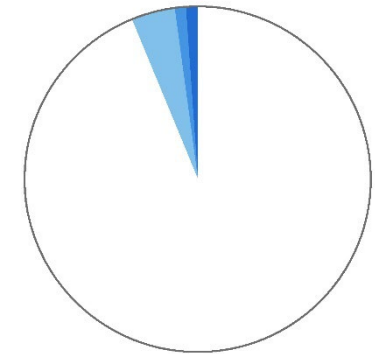

A táj területének közel felén csernozjom talajok helyezkednek el. Emellett a réti talajok és a váztalajok aránya jelentős. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/5. térkép)

II/6. Felszíni vizek területaránya

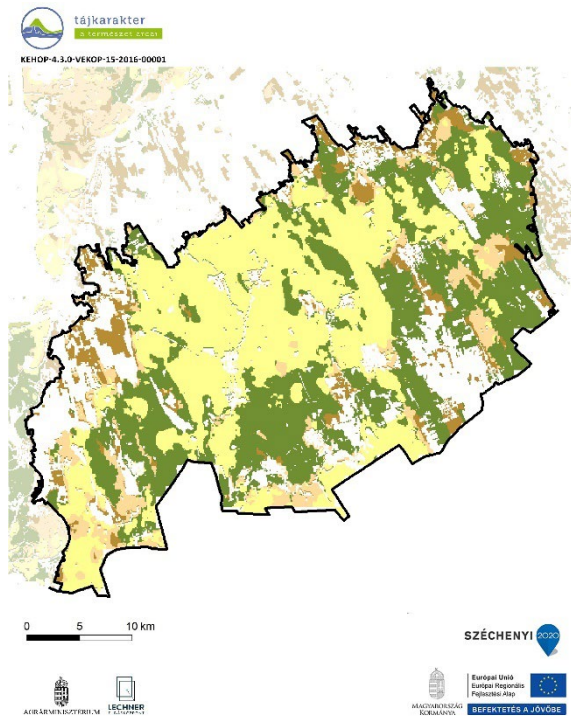

Felszíni vizek területaránya	Területarány (%)
Észak-bácskai löszhát	
0-1% - nincs, elenyésző	93,16%
1-5% - alacsony	4,03%
5-10% - közepes	1,06%
10-20% - magas	1,06%
20-50% - nagyon magas	0,61%
50-100% - meghatározó	0,08%

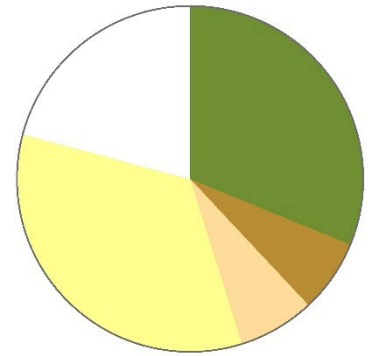

A felszíni vizek aránya a tájban elhanyagolható, 0,006 km²/km². (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/6. térkép)

II/7. Ökotípusos földhasználat

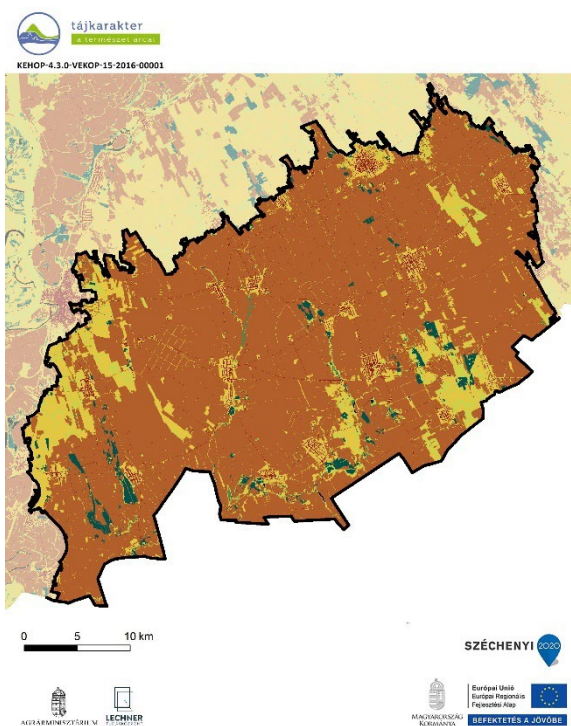

Ökotípusos földhasználat	Területarány (%)
Észak-bácskai löszhát	79,15%
kiváló termőhelyi adottságú szántó	33,98%
gyenge és közepes termőhelyi adottságú szántó	6,83%
gyenge és közepes, környezetileg érzékeny szántó	7,14%
erdőtelepítésre javasolt terület	31,20%

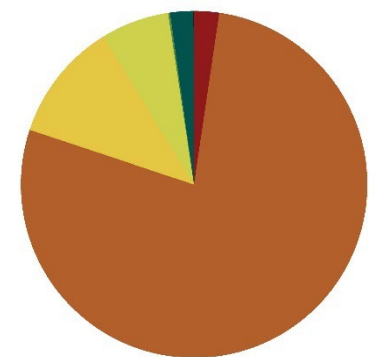

Az ökotípusos vizsgálat szerint a táj területének több mint 31 %-án erdősítés javasolt, a terület mintegy 7 százalékán pedig - a növénytermesztés szempontjából közepes és gyenge talajadottságok, illetve a környezeti érzékenység következtében - a szántók extenzifikációja (földhasználat-váltás vagy szántóföldi művelés külterjesítése) indokolt. Kiváló termőhelyi adottságú szántók aránya is magas (34 %), ezeken a területeken a szántóföldi növénytermesztés fenntartása lehet a cél. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/7. térkép)

II/8. Ökológiai állapot

Ökológiai állapot	Területarány (%)
Észak-bácskai löszhát	
Mesterséges felszín	2,3
Rossz ökológiai állapot	77,8
Kedvezőtlen ökológiai állapot	11,2
Közepes ökológiai állapot	6,3
Jó ökológiai állapot	0,2
Kiváló ökológiai állapot	2,2
Adathiány	0,0

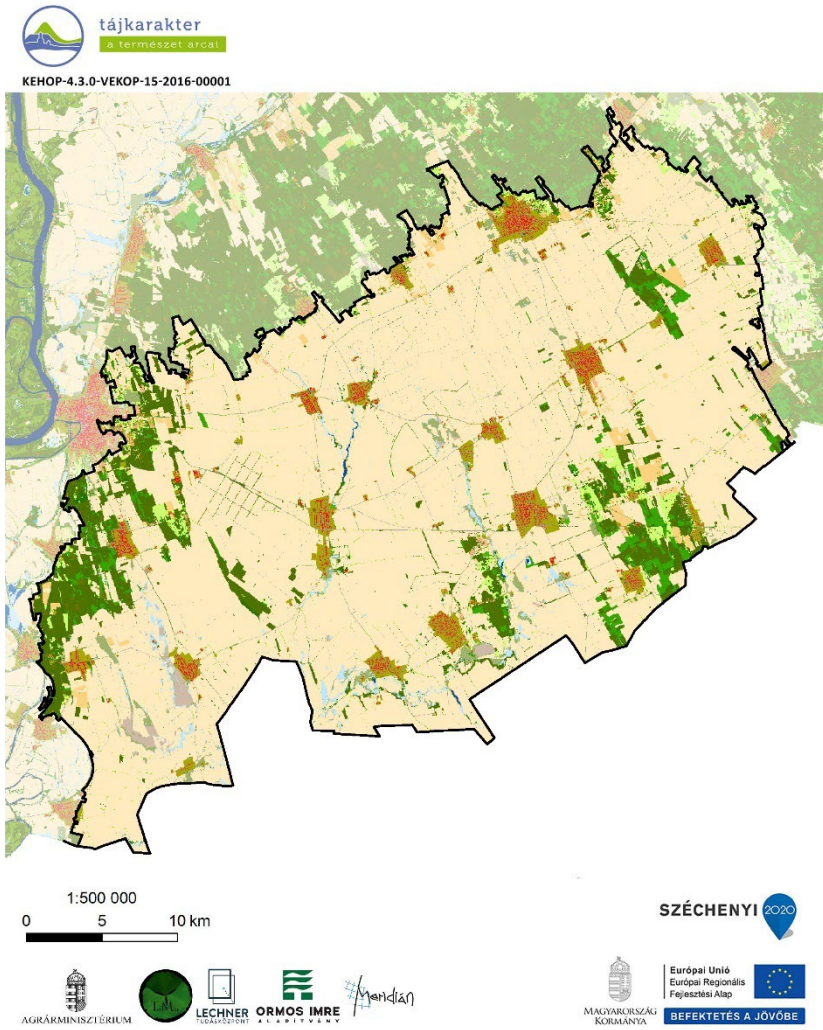
A rossz állapotú területek aránya kifejezetten magas (78%), ezenfelül a kedvezőtlen állapotú területek jelennek meg nagyobb arányban (11%), a beépített területek, a jó állapotú területek és a kiváló állapotú területek összaránya 5% alatt van. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/8 térkép)

Fotó: Csorba P.(Bácsborsád 2019)

FELSZÍNBORÍTÁS-JELLEMZŐK

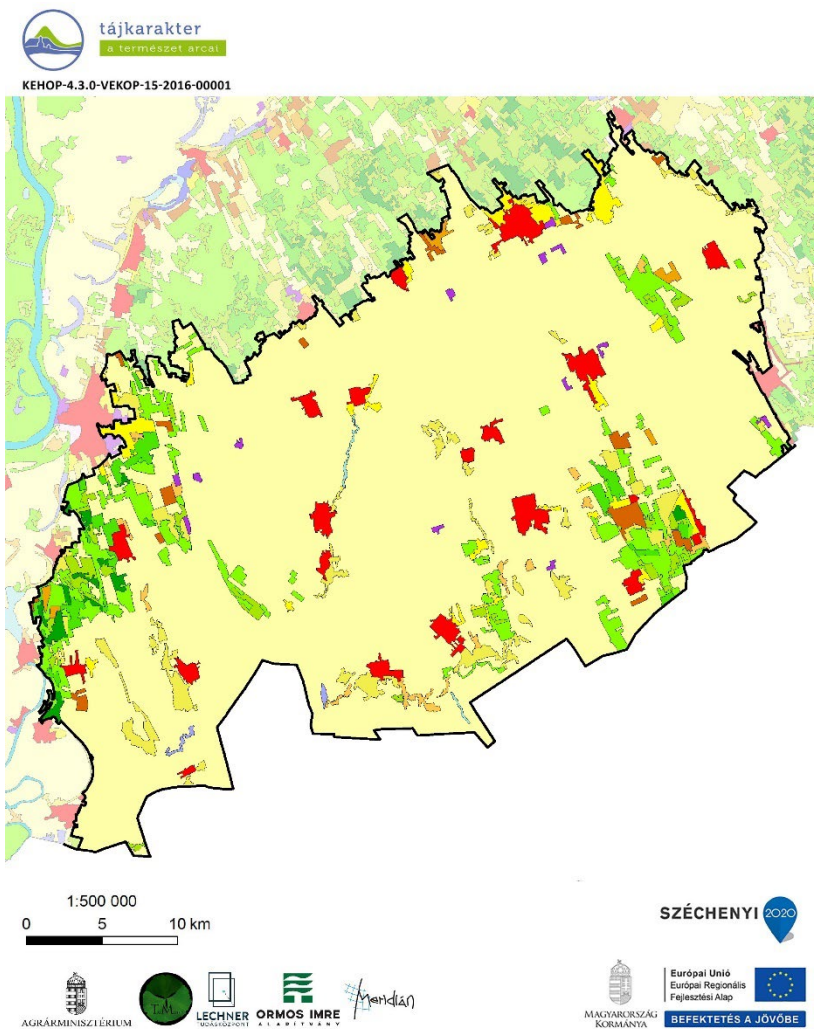
II/9. Ökoszisztéma-alaptérkép (2. szint)

11 : Épületek	41 : Többletvízhatástól független (TVFLN) erdők
12 : Utak és vasutak	42 : Természetesebb galériaerdők
13 : Egyéb burkolt vagy burkolatlan mesterséges felületek	43 : Egyéb vízhatás alatt álló (TVHA) erdők
14 : Zöldfelületek mesterséges környezetben	44 : Idegenhonos fajok dominálta erdők, faültetvények
21 : Szántóföldek	45 : Erdőként nyilvántartott faállomány nélküli, vagy felújítás alatt álló területek
22 : Állandó kultúrák	46 : Máshová nem besorolható fás száru növényzet
23 : Komplex területek	51 : Lágyszárú dominanciájú vizes élőhelyek
31 : Homoki gyepek	52 : Fás szárú dominanciájú vizes élőhelyek
32 : Szikes és szikesedésre hajlamos gyepek	61 : Állóvizek
33 : Sziklakibúvásokkal tarkított gyepek	62 : Vízfolyások
34 : Zárt gyepek kötött talajon vagy domb és hegyvidéken	
35 : Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet	

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/9. térkép)

II/10. CORINE felszínborítás

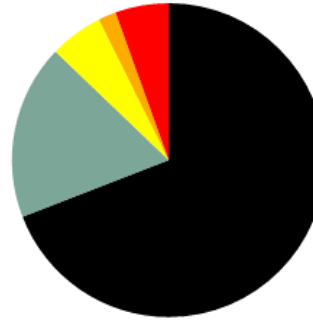

Összefüggő településszerkezet	Gyümölcsösök, bogyósok
Nem összefüggő településszerkezet	Rét, legelő
Ipari vagy kereskedelmi területek	Komplex művelési szerkezet
Út- és vasúthálózat és csatlakozó területek	Elsődlegesen mezőgazdasági területek jelentős természetes növényzettel
Kikötők	Lomblevelű erdők
Repülőterek	Tülevelű erdők
Nyersanyag kitermelés	Vegyes erdők
Lerakóhelyek, meddőhányók	Természetes gyepek, természetközeli rétek
Építési munkahelyek	Átmeneti erdőcserjés területek
Városi zöldterületek	Ritkás növényzet
Sport-, szabadidő- és üdülőterületek	Szárazföldi mocsarak
Nem öntözött szántóföldek	Tőzeglápok
Rizsföldek	Folyóvizek, vízi utak
Szőlők	Állóvizek

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/10. térkép)

II/11. Felszínborítás-átalakulás típusok

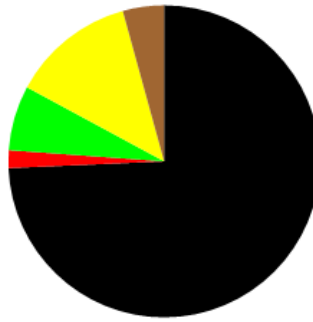
Felszínborítás stabilitás	Mintapontok száma (db)	Százalékarány (%)
Észak-bácskai löszhát	327	100,00%
1 - Stabil	226	69,11%
2 - Kvázi stabil	59	18,04%
3 - Lépcsőzetes	18	5,50%
4 - Ciklikus	6	1,83%
5 - Dinamikus	18	5,50%

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/11. térkép)

II/12. Felszínborítás-átalakulás jellege

Felszínborítás átalakulás	Mintapontok száma (db)	Százalékarány (%)
Észak-bácskai löszhát	327	100,00%
1 - Változatlan terület	243	74,31%
2 - Településnövekedés	6	1,83%
3 - Extenzifikáció	22	6,73%
4 - Intenzifikáció	42	12,84%
5 - Dinamikus terület	14	4,28%

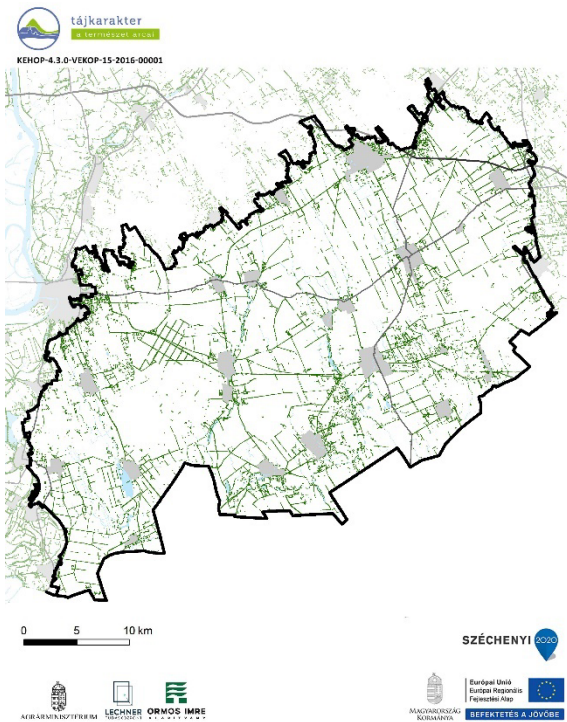

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/12. térkép)

II/13.-16. Stabil felszínborítású területek (stabil településterület, stabil szántó-, kert-, szőlőterület, stabil erdőterület, stabil gyepterület és vízfelszín)

(Az indikátorok országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/13.-16. térkép)

II/17. Zöld vonalas elemek sűrűsége

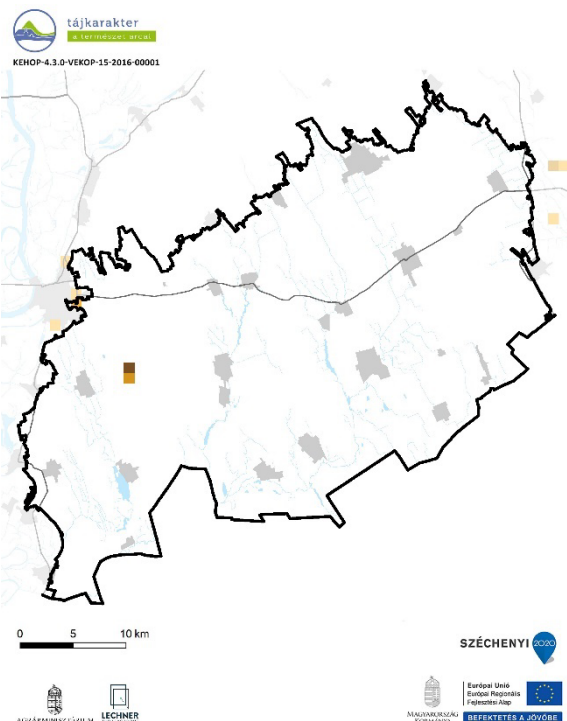

ZÖLD VONALAS ELEMEL SŰRŰSÉGE

- Zöld vonalas elem
- Gyorsforgalmi út
- Főút
- Belterület
- Vízgazdálkodási térség (OTrT)

Zöld vonalas elemekben szegény terület (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek és leíró indikátorai II/17. térkép)

II/18. Beépítettség növekedése (1990-2018)

Beépítettség növekedése (1990-2018)	Területarány (%)
Észak-bácskai löszhát	
0%	99,79%
1-6%	0,06%
6-10%	0,08%
20-40%	0,08%

1990-2018 között a területen új települési területek kialakulása nem volt jellemző. Kisebbséget mutat. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/18. térkép)

II/19. Közlekedési hálózat sűrűsége

A közlekedési hálózat sűrűsége a tájban alacsony, 0,18 km/km². (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/19. térkép)

Közlekedési hálózat sűrűsége Észak-bácskai löszhát	Területarány (%)
0-0,44 km/km ²	84,33%
0,44-1,56 km/km ²	13,46%
1,56-9,44 km/km ²	2,21%

II/20. Roncsolt területek aránya (külfertéses bánya, hulladéklerakó)

Földhasználati információk alapján roncsolt területek (lerakók, külszíni bányaterületek) nem, vagy csak elhanyagolható mértékben fordulnak elő. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/20. térkép)

ANTROPOGÉN ÉS PERCEPCIONÁLIS JELLEMZŐK

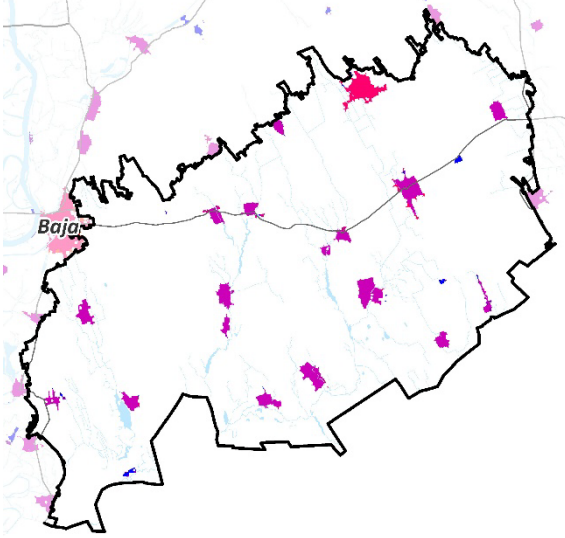
II/21. Település-sűrűség (belterületi beépített területek eloszlása)

Észak-bácskai löszhát településhálózata átlagosnál ritkább (0,08 db/km²). (Az indikátor tájkarakter-típusok határaihoz igazított országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/21. térkép)

II/22. Településméret (átlagos belterületi települési terület mérete)

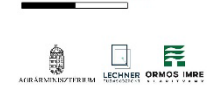
KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001

TELEPÜLÉS MÉRETKATEGÓRIÁJA

- 1 (0-0,48 km²)
- 2 (0,48-4,8 km²)
- 3 (4,8-14 km²)
- 4 (14-35 km²)
- 5 (35-80 km²)
- 6 (80-215 km²)
- Gyorsforgalmi út
- Főút
- Vízgazdálkodási térség (OTrT)

0 5 10 km

A térség alacsonynak számító, 3,3-3,9 %-os beépítettségét hasonló méretű települések alkotják. Jellemző a 2. méretkategóriához tartozó, átlagosan 95 ha méretű települések magas részesedése, míg az 1. és 5. méretkategóriák települései alig, vagy nem játszanak szerepet. A 3. és 4. településméret kategóriák jelentősége szerényebb, az előbbi átlagos mérete 285 ha, az utóbbié 637 ha. A legnagyobb település 4,079 km², a 4 km²-t meghaladó települések száma 2 db, míg a nagyterjedésű települési terek száma 1 db. (Az indikátor tájkarakter-típusok határaihoz igazított országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/22. térkép)

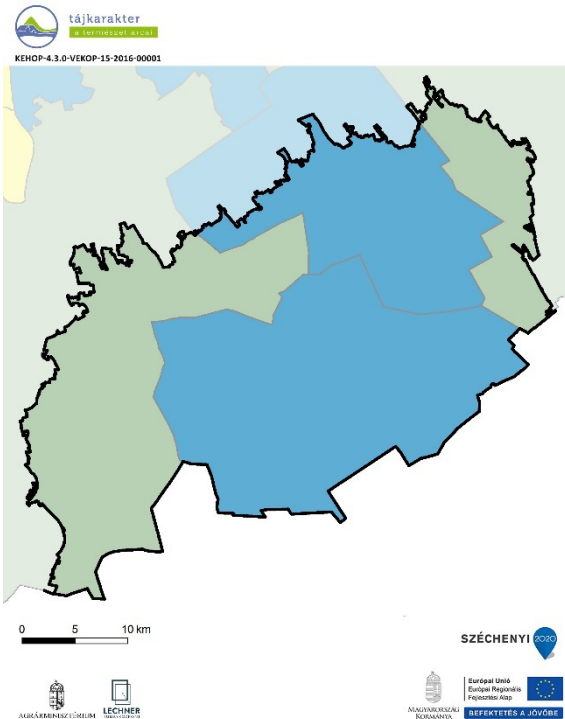
II/23. Külterületi szórványbeépítés sűrűsége

A külterületi beépítések eloszlása átlagos (0,82 db/km²), a belterületi egységekhez átlagosan 10 db külterület tartozik. A külterületi beépítések mérete közepes (0,71 ha), a települések között nagy kiterjedésű komplex művelésű és gazdasági területek és kisebb szórványok (tanyák) közepes sűrűségű hálózata jellemző. (Az indikátor tájkarakter-típusok határaihoz igazított országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/23. térkép)

II/24. Nagy kiterjedésű települési tér

Az Észak-bácskai löszhát tájkarakter-területen nem található nagy kiterjedésű települési tér. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/24. térkép)

II/25. Népeségváltozás

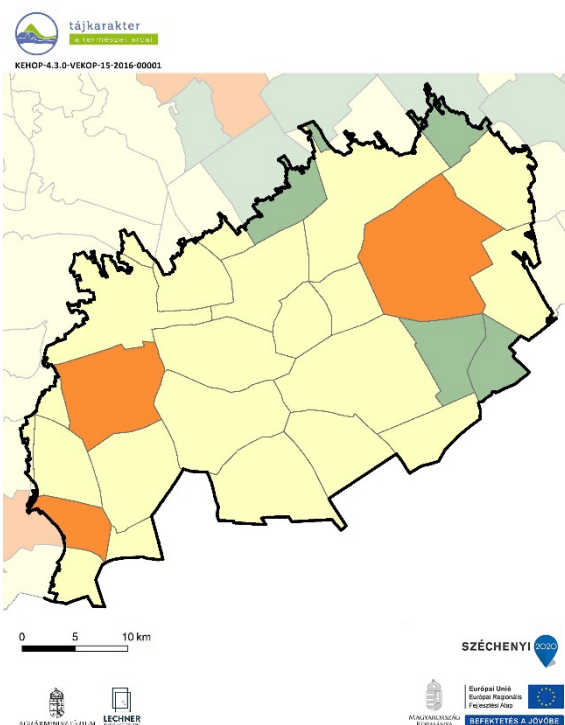

NÉPESÉGVÁLTOZÁS (1980-2019)

65,5 - 75,9%
75,9 - 84,4%
84,4 - 98,6%
98,6 - 129,8%
129,8 - 177,6%

Az Észak-bácskai löszhát térségét az elmúlt 40 év során jelentős népességcsökkenés jellemezte. A legjelentősebb mértékben a Bácsalmási és a Jánoshalmi járásokban csökkent a lakosságszám. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/25. térkép)

II/26. Külterületi lakosok arányának változása

KÜLTERÜLETI LAKOSOK ARÁNYÁNAK VÁLTOZÁSA (1980-2011)

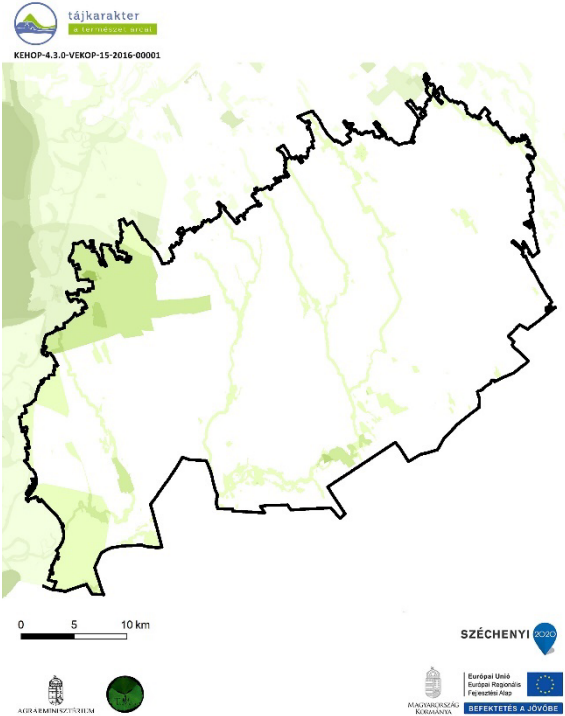
-103,3 - -74,10%
-74,0 - -16,1%
-16,0 - 0,0%
0,1 - 8,1%
8,2 - 34,5%

Az Észak-bácskai löszhát térségében a külterületi lakosok aránya a települések többségénél csökkent, néhány település esetében azonban növekedés volt megfigyelhető (pl.: Mélykút, Vaskút). (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/26. térkép)

II/27. Néprajzi táj

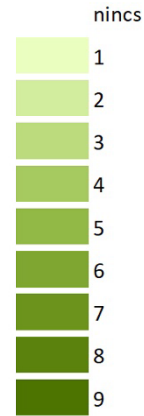
Gyakorlatilag lefedi az Észak-Bácska néprajzi táj területét. Több szabályos vagy ahhoz közelítő szerkezetű település van. A régi településmagokban utcavonalra épített lakóházak találhatók. Hagyományosan tanyás térség. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/27. térkép)

II/28. Természeti és kulturális örökség

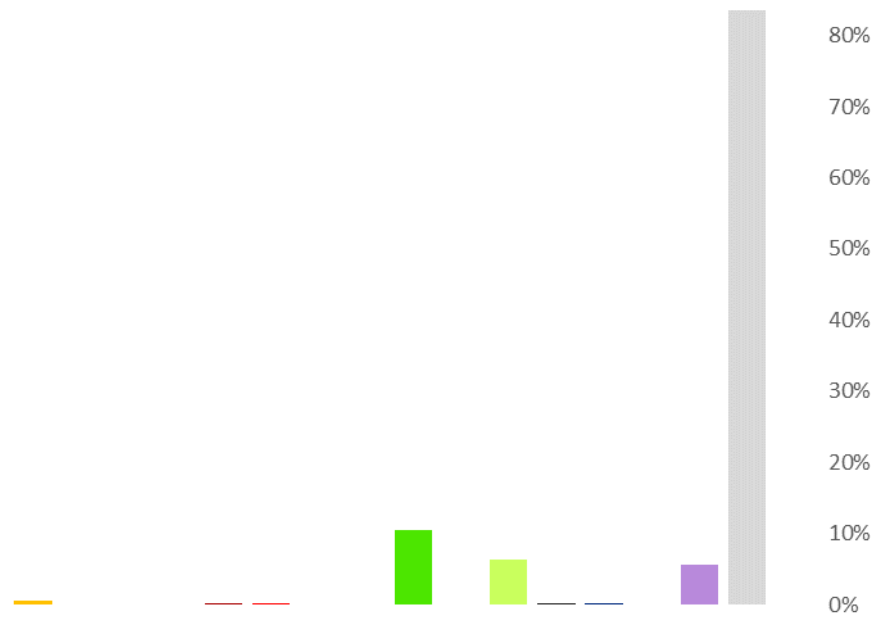
TERMÉSZETI ÉS KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG

Védelmi célú területi lehatárolások száma

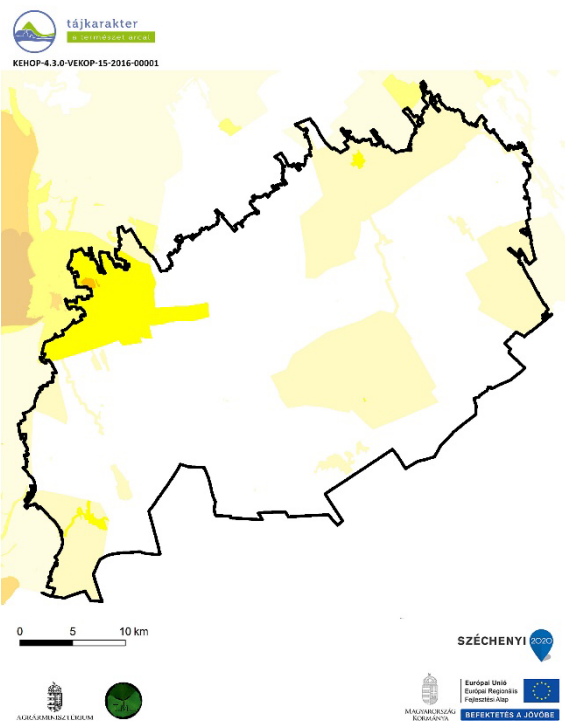

Védelmi célú területek	Összterület (km ²)	Területarány (%)
Észak-bácsi löszhát	1317,48	100,00%
Natura 2000 terület	7,83	0,59%
Barlang védőövezet	0,00	0,00%
EU diploma	0,00	0,00%
Naturpark	0,00	0,00%
Természeti emlék	0,03	0,00%
Természetvédelmi terület	1,57	0,12%
Tájvédelmi körzet	0,00	0,00%
Nemzeti park	0,00	0,00%
MAB bioszféra rezervátum	138,39	10,50%
Ramsari terület	0,00	0,00%
Nemzeti ökológiai hálózat	83,73	6,36%
Országos védettségű kulturális örökség	0,28	0,02%
Országos, területi védettségű kulturális örökség	1,29	0,10%
Világörökség terület	0,00	0,00%
Világörökség várományos terület	74,55	5,66%
Nem védett terület	1101,87	83,63%

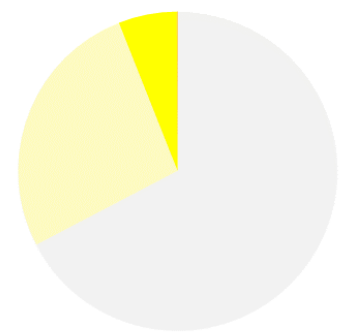
(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/28. térkép)

II/29. Megbecsültség

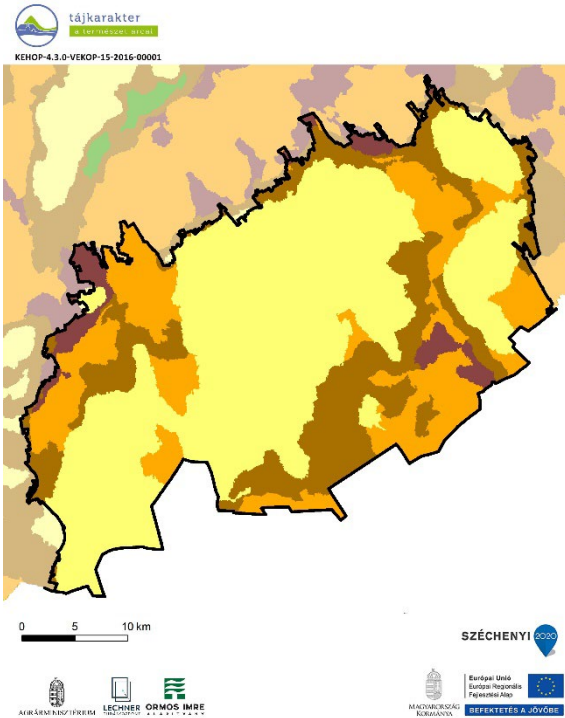

Megbecsültség	Összterület (km ²)	Területarány (%)
Észak-bácsi löszhát	1317,48	100,00%
1 - Nincs, igen alacsony	886,95	67,32%
2 - Alacsony	351,43	26,67%
3 - Mérsékelt	78,01	5,92%
4 - Számottevő	1,09	0,08%
5 - Jelentős	0,00	0,00%
6 - Magas	0,00	0,00%
7 - Nagyon magas	0,00	0,00%
8 - Kiemelkedő	0,00	0,00%

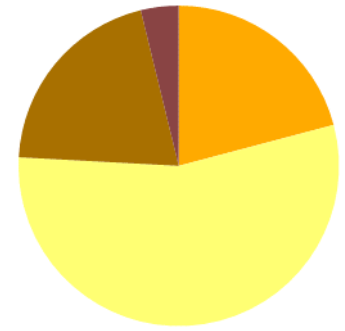

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/29. térkép)

II/30. Vizuális jellemzők

Vizuális jellemzők	Területarány (%)
Észak-bácskai löszhát	
Zárt, homogén, szegélyekben szegény területek	20,9
Átlátható, szegélyekben szegény területek	55,0
Átmeneti, közepesen zárt területek	20,3
Szegélyekben gazdag, de nem átlátható, zárt területek	3,8
Átlátható, nyitott, szegélyekben gazdag területek	0,0

A tájat az átlátható, szegélyekben szegény területek (55%) uralják. Kisebb mértékben a zárt, homogén, szegélyekben szegény területek (21%) és az átmeneti, közepesen zárt területek (20%) is előfordulnak. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/30. térkép)